

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

1 септември 2011 г. – Вариант 1

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Буквално думата „психология” означава:

- А) наука за духа
- Б) наука за душата
- В) наука за познанието
- Г) наука за съзнанието

2. Коя психологическа школа разглежда човека като уникално, свободно, съзнателно и креативно същество?

- А) психоанализа
- Б) бихейвиоризъм
- В) хуманистична психология
- Г) гещалтпсихология

3. Според психолозите семейството като група се отличава с:

- А) наличие на брачен договор между партньорите
- Б) преобладаване на емоционални връзки и отношения
- В) съвместяване на формални и неформални взаимоотношения
- Г) доминиране на биологични връзки

4. В психологията понятието „инстинкт“ се дефинира като:

- А) съзнателен мотив
- Б) външен стимул
- В) безсъзнателен импулс
- Г) вътрешен конфликт

5. Кой учен разработва теория за сексуалното развитие на човека?

- А) Зигмунд Фройд
- Б) Жан Пиаже
- В) Лоурънс Колбърг
- Г) Ерик Ериксън

6. Процесът, при който в паметта се актуализира съхраненото съдържание, се нарича:

- А) забравяне
- Б) съхранение
- В) запаметяване
- Г) възпроизвеждане

7. Логиката изучава:

- А) обществените норми и закони
- Б) първите принципи и начала на съществуващото
- В) законите и формите на мисленето
- Г) нормите на книжовния език

8. Кой от изброените термини е форма на мисленето?

- А) перцепция
- Б) подсъзнание
- В) съзнание
- Г) понятие

9. Кое от изброените изречения НЕ е съждение?

- А) „Ще отидем на кино или на театър.“
- Б) „Днес е вторник.“
- В) „Всички хора са смъртни.“
- Г) „Затворете прозореца!“

10. Кое от изброените сложни съждения е импликация от простите съждения „Колата се движи“ и „Има гориво в резервоара“?

- А) „Колата се движи и има гориво в резервоара.“
- Б) „Ако колата се движи, то има гориво в резервоара.“
- В) „Колата се движи ако и само ако има гориво в резервоара.“
- Г) „Или колата се движи, или има гориво в резервоара.“

11. В логиката умозаклученията се класифицират като:

- А) абстрактни, конкретни и убедителни
- Б) дедуктивни, индуктивни и традуктивни
- В) убедителни, неубедителни и абсурдни
- Г) гениални, посредствени и непосредствени

12. От предпоставките „Нито един квадрат няма повече от четири страни“ и „Някои геометрични фигури имат повече от четири страни“ следва изводът:

- А) „Някои геометрични фигури са квадрати“
- Б) „Някои геометрични фигури не са квадрати“
- В) „Всички геометрични фигури са квадрати“
- Г) „Нито една геометрична фигура не е квадрат“

13. Коя от изброените категории НЕ е етическа?

- А) справедливост
- Б) достойнство
- В) съзнание
- Г) чест

14. Коя, според Кант, е практическата способност, стояща в основата на моралните ни решения?

- А) възприятието
- Б) естетическата оценка
- В) свободната воля
- Г) въображението

15. Кое от изброените съждения е характерно за етиката на утилитаризма?

- А) доброто не може да бъде дефинирано
- Б) доброто е недостижим идеал
- В) добро е това, което е полезно за индивида
- Г) добро е това, което прави щастливи най-много хора

16. Кой философ определя естественото състояние на човека като „война на всеки срещу всеки“?

- А) Платон
- Б) Имануел Кант
- В) Томас Хобс
- Г) Мартин Хайдегер

17. Злото е изпитване на телесно страдание според:

- А) Зенон
- Б) Блез Паскал
- В) св. Августин
- Г) Епикур

18. Приятелството е свързано с проявата на:

- А) открита враждебност
- Б) безрезервна подкрепа
- В) скрито недоверие
- Г) откровено безразличие

19. Какво е съдържанието на понятието „правова държава“?

- А) държава, в която се гарантира върховенството на закона и спазването на правата и свободите на всички граждани
- Б) държава, в която всеки има свое лично право
- В) държава, в която правото е на страната на имащите власт
- Г) държава, в която правата не изискват съответни задължения, а се приемат като природна даденост

20. Какво разбирате под понятието „суверенитет“?

- А) самоуправление на народа
- Б) намеса във вътрешните работи на чужда държава
- В) форма на абсолютна власт
- Г) политическа и правна самостоятелност на държавата

21. Идеята за разделението на властите възниква през:

- А) Средновековието
- Б) Античността
- В) Ренесанса
- Г) Новото време

22. Гражданските права се гарантират:

- А) чрез законите на държавата
- Б) по силата на Божиите закони
- В) с помощта на международни корпорации
- Г) чрез волята на монарха

23. Доброволността е принцип при:

- А) зачитането на човешките права
- Б) плащането на данъци
- В) спазването на правилата за улично движение
- Г) сключването на договори

24. Когато сключва „обществен договор“, човек ограничава:

- А) познавателните си способности
- Б) способността си да оценява красивото
- В) естествената си свобода
- Г) правото си на живот

25. Кой от изброените мислители НЕ принадлежи към античната философска традиция?

- А) Талес
- Б) Протагор
- В) Хайдегер
- Г) Платон

26. Плурализмът е учение за:

- А) множеството същности-основи на света
- Б) двете същности-основи на света
- В) единната същност-основа на света
- Г) липсата на единна основа на света

27. Обект от философска гледна точка означава:

- А) предмет, който подлежи на познание и въздействие
- Б) познаващият човек
- В) едно от първоначалата на битието
- Г) прост, неделим елемент на битие

28. Тезата „Дори нещо да съществува, то е непознаваемо” е характерна за:

- А) рационализма
- Б) емпиризма
- В) скептицизма
- Г) идеализма

29. Първичните елементи–стихии, според натурфилософите, са:

- А) влажно, топло, вода, огън
- Б) земя, въздух, сухо, хладно
- В) топло, сухо, влажно, хладно
- Г) огън, земя, вода, въздух

30. Под „сократическа ирония” се разбира:

- А) игра на думи, при която целта е осмиването на другия
- Б) метод, чрез който в диалог се постига очистване от собствените заблуди и се постига истината
- В) начин за водене на дискусия, чрез който се постига налагането на собствените възгледи
- Г) литературен жанр, в който се осмиват характерни явления в обществения живот

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. В свитъка за свободни отговори подредете в поредица с увеличаващ се обем понятията: пластичен хирург, човек, лекар, хирург.

32. В свитъка за свободни отговори формулирайте кратко определение на понятието „Аз- образ” в психологията.

33. Посочете четири основни понятия, характерни за средновековната християнска философия.

34. Посочете три съществени проблема, които са актуални за съвременното глобално общество.

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

„Ценността на философията всъщност трябва да се търси предимно в нейната несигурност. Човек, който няма вкус към философията преминава през

живота, окован от предразсъдъците, произхождащи от здравия разум, от обичайните вярвания на неговата епоха и народ и от убежденията, възникнали в ума му, без критическо осмисляне. За такъв човек светът изглежда определен, краен и ясен, обичайните обекти не предизвикват въпроси, а непознатите възможности биват надменно отхвърлени. Напротив веднага щом започнем да философстваме, откриваме ..., че дори най-ежедневните неща водят до проблеми, на които могат да бъдат дадени само непълни отговори. Философията, макар да не може да ни каже със сигурност кой е истинният отговор на съмненията, които поражда, може да предложи множество възможности, които обогатяват нашите мисли и ги освобождават от тиранията на навика. Така, докато намалява нашето усещане за сигурност по отношение на това какво са нещата, тя значително увеличава познанието ни за това какво те могат да бъдат, тя премахва арогантния догматизъм на тези, които никога не са пътешествали в страната на освобождаващото съмнение и запазва живо чувството ни на удивление като ни показва познатите неща в неочакван ракурс.”

Бъртранд Ръсел

35. Какъв изглежда светът за човек, който няма интерес към философията?

36. Защо, според автора, философията е ценна?

37. От какви предразсъдъци е окован човек, който няма вкус към философията?

Илюстрирайте отговора си с конкретен исторически пример, който показва как предразсъдъците на съответната епоха се преодоляват от съвременната наука.

38. Какво наше познание се увеличава чрез философията? Дайте пример в няколко изречения за философска теория, която ни показва познатите неща в нова и неочаквана светлина.

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Човекът е загадка не като животно и не като социално същество, а като личност.”

Николай Бердяев

2. „Свободата...всъщност е причината, поради която хората живеят заедно в политически организъм.”

Хана Арент

3. „Желанието да се държиш философски по време на живота си извира от тъмата, в която се намира човешкото същество...”

Карл Ясперс

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

цикъл „Философия” – 1 септември 2011 г.

ВАРИАНТ № 1

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Задачи от 1. до 30.

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	Б	1
2.	В	1
3.	В	1
4.	В	1
5.	А	1
6.	Г	1
7.	В	1
8.	Г	1
9.	Г	1
10.	Б	1
11.	Б	1
12.	Б	1
13.	В	1
14.	В	1
15.	Г	1
16.	В	1
17.	Г	1
18.	Б	1
19.	А	1
20.	Г	1
21.	Г	1
22.	А	1
23.	Г	1
24.	В	1
25.	В	1
26.	А	1
27.	А	1
28.	В	1
29.	Г	1
30.	Б	1

Задача 31 – 2 точки

Пластичен хирург, хирург, лекар, човек.

Задача 32. – 4 точки

Напр. Относително постоянна и съгласувана представа за себе си. Съчетание от реален Аз-образ (Аз-реално - това, което смятам че съм) и идеален Аз-образ (Аз-идеално – това, което искам да бъда; това, което мога да постигна.)

Допустими са и други отговори

Задача 33. – 4 точки.

Напр. Бог, човек, време, вечност, разум, вяра, свободна воля, спасение.

Задача 34. – 6 точки

Съществени и актуални за съвременното общество са например проблемите, свързани с виртуалната реалност и формите на комуникация; екологията и общите за всички хора рискове; моралните проблеми, свързани с приложението на технологиите; новите форми на социални общности; диалогът на културите.

Допустими са и други отговори

Задача 35. - 3 точки

Напр. За такъв човек светът изглежда определен, краен и ясен. Обичайните обекти не предизвикват у него въпроси, а непознатите възможности биват надменно отхвърлени.

Допустими са и други отговори

Задача 36. – 4 точки

Напр. Философията, макар да не може да ни каже със сигурност кой е истинният отговор на съмненията, които поражда, може да предложи множество възможности, които обогатяват нашите мисли и ги освобождават от тиранията на навика.

Допустими са и други отговори

Задача 37. – 6 точки

Напр. Човек е окован от предразсъдъците, произхождащи от здравия разум, от обичайните вярвания на неговата епоха и от убежденията, възникнали в ума му, без да се осмислят критически. Например хората някога са вярвали, че Слънцето обикаля около Земята. След експериментите на физиците от Новото време се установява, че Земята е просто една от планетите във Вселената.

Допустими са и други отговори

Задача 38. - 6 точки

Напр. Философията, предлагайки на ума множество възможности за това, какво могат да бъдат нещата, които ни заобикалят, показва познатите неща в нова светлина. Тя премахва арогантния догматизъм и запазва живо чувството ни на удивление. Например Платоновата теория за идеите ни дава нов поглед към същността на физическите предмети. Според Платон те са само сенки на вечните идеи. Истинската действителност са идеите, а не обектите в пространството и времето.

Допустими са и други отговори

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИЛОСОФСКО ЕСЕ (35 точки)

1. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми),

зложена/и във фрагмента – до **5** точки;

2. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до **10** точки;

3. Ниво на употреба и владене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до **10** точки;

4. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до **7** точки;

5. Ниво на езикова и стилистична култура – до **3** точки